

Toelichting op de subsidieregeling 'Verkavelen voor een landschap met kwaliteit - Midden-Delfland 2019-2022'

Algemeen

Het open en groene gebied Midden-Delfland is van groot belang voor het versterken van de leefomgevingskwaliteit en het investeringsklimaat van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Het gebied is divers en heeft een economische, ecologische en recreatieve functie voor de bewoners van de Metropoolregio. Midden-Delfland heeft recreatiegebieden aan de grenzen met Schiedam, Vlaardingen en Delft, enkele natuurgebieden van Natuurmonumenten en centraal gelegen het agrarisch kerngebied met de grondgebonden rundveehouderijsector als economisch en landschappelijk drager.

De overheid kent het gebied grote maatschappelijke waarde toe. Daarom heeft de overheid beleid, programma's en projecten ontwikkeld die bijdragen aan het behouden en versterken van het gebied. Deze zijn onder meer verankerd in het Hof van Delfland programma, de Landschapstafel Hof van Delfland en het IODS-kwaliteitsprogramma. Voor de gemeente Midden-Delfland, met de gebiedsvisie Midden-Delfland®2025 als basis, is het open en groen houden van het gebied Midden-Delfland één van de kernopgaven. Haar activiteiten die daarop gericht zijn, liggen sterk verankerd in de bovengenoemde regionale samenwerking.

De gemeente Midden-Delfland zet met haar beleid, projecten en programma's in op het verduurzamen van het landschap van Midden-Delfland. Zij streeft naar een natuur met goede kwaliteit en belevingswaarde, recreatiegebieden met een interessant aanbod van voorzieningen en een agrarisch kerngebied met een duurzame grondgebonden rundveehouderijsector met de 'koe in de wei'.

Van oorsprong kent het gebied, met inzet van de Reconstructiewet Midden-Delfland, een duidelijke scheiding tussen de deelgebieden natuur, recreatie en landbouw. Ieder deelgebied heeft haar eigen specifieke waarde. De laatste jaren is er steeds meer sprake van vermenging van functies. Het inzicht dat de waarden en actoren van de deelgebieden elkaar kunnen versterken wordt steeds manifester. Ook de gemeente Midden-Delfland speelt hier waar mogelijk op in.

IODS-kwaliteitsproject Groen ondernemen, een nieuwe landbouw

In Midden-Delfland is het agrarisch kerngebied, als onderdeel van het totale groene Midden-Delflandgebied, hét toonbeeld van het authentieke oer-Hollandse veenweidelandschap met karakteristieke vergezichten. De aanwezigheid van de koe in de wei, cultuurhistorische waardevolle boerenerven en niet in de laatste plaats de weidevogels zijn daarbij van cruciaal maatschappelijk belang. De duurzame grondgebonden rundveehouderijsector, voornamelijk bestaande uit melkveebedrijven, vormt de economisch en landschappelijke drager van het agrarisch kerngebied van Midden-Delfland. Ten behoeve van het versterken van de kwaliteiten van het agrarisch kerngebied zet de gemeente Midden-Delfland in op het ondersteunen en faciliteren van deze sector als drager van het gebied.

De belangrijkste pijler van deze activiteiten vormt het IODS-kwaliteitsproject 'Groen Ondernemen, een nieuwe landbouw'. Dit project kent twee hoofddoelstellingen:

- behoud van een economisch duurzame rundveehouderijsector in een verstedelijkende omgeving;
- behoud van het open agrarisch gebied met landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden.

Dit kwaliteitsproject bestaat uit twee projectonderdelen: 'Duurzaam boer Blijven in Midden-Delfland' en 'Grondinstrument'. 'Duurzaam boer blijven in Midden-Delfland' zet in op het ecologisch en economisch verduurzamen van de grondgebonden landbouwsector, zowel op bedrijfsniveau als gebiedsniveau. De themagroepen Kringlooplandbouw, waaraan de meerderheid van boeren uit Midden-Delfland deelnemen, vormen hierbij het fundament.

Overwegende dat de grondmarkt één van de belangrijkste factoren vormt voor het duurzaam voortbestaan van de grondgebonden landbouw, en daarmee voor het behoud van het landschap van Midden-Delfland, hebben partijen betrokken bij het projectonderdeel 'Grondinstrument' afgesproken instrumenten te ontwikkelen ter bevordering van onder andere de volgende nevendoelen¹:

- de beschikbaarheid van grond voor de grondgebonden landbouw;
- maatwerk-ondersteuning van boeren (inclusief starters) die de komende vijftien jaar grond van stoppende boeren willen overnemen;
- het gericht en met beleid op de markt brengen van landbouwgrond in bezit van overheidsinstanties;
- een effectief juridisch-planologische bescherming van agrarische grond;
- maatschappelijke diensten (bijvoorbeeld landschap, biodiversiteit, klimaatdiensten, recreatie) als onderdeel van de bedrijfsvoering².

Het IODS-kwaliteitsproject 'Groen Ondernemen, een nieuwe landbouw', bestaat dus, met de twee bovengenoemde projectonderdelen, uit een breed palet van gerichte activiteiten, alle gericht op de bovengenoemde twee hoofddoelstellingen.

Afstemming van deze activiteiten op elkaar is van groot belang. Economische duurzaamheid kan, volgens partijen, op gespannen voet staan met ecologische en cultuurhistorische duurzaamheid. Keuzes kunnen en moeten (gaandeweg) gemaakt worden, maar tegenstrijdigheid in activiteiten moet ten alle tijden worden voorkomen. In het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland® 2025 (LOP) is de gewenste ontwikkelingsrichting opgenomen. Waar mogelijk is deze richting in het bestemmingsplan 'Gras' op juridisch-planologische wijze verankerd. In het u volgende, alsmede in de artikelsgewijze toelichting, wordt geprobeerd zoveel mogelijk toe te lichten in welke richting de gemeente Midden-Delfland de kwaliteit van het landschap wil sturen.

Subsidieregeling 'Verkavelen voor een landschap met kwaliteit'

Als onderdeel van het brede palet aan maatregelen draagt deze subsidieregeling bij aan de beschikbaarheid van grond voor de grondgebonden landbouw, een van de nevendoelen van het projectonderdeel Grondinstrument. Deze subsidieregeling is daarmee één van de maatregelen uit een breder pakket maatregelen dat in nauwe afstemming met de andere activiteiten binnen 'Groen Ondernemen, een nieuwe landbouw' tot stand is gekomen.

Verbetering van de verkaveling versterkt (door kostenbesparing) de economische duurzaamheid van de grondgebonden rundveehouderij. Instandhouding van grondgebonden veehouderij is een basisvoorwaarde voor instandhouding van het karakteristieke landschap van Midden-Delfland. Winst voor het landschap en voor de duurzame economische positie van de grondgebonden rundveehouderij kan worden gevonden in verminderde of verkorte rijafstanden tot de veldkavels (minder CO₂-uitstoot) en minder veldkavels en meer aaneengesloten huiskavels. Dit laatste komt de weidegang (koe in de wei) ten goede. Ook kan er sprake zijn van andere voordelen voor landschap, natuur, cultuurhistorie

---

¹ Intentieverklaring Grondinstrument, december 2010, ondertekend door gemeente Midden-Delfland, provincie Zuid-Holland en LTO Noord Zuid-Holland

² In de intentieverklaring is als voetnoot aan dit nevendoel toegevoegd dat het bevorderen van maatschappelijke diensten wordt gezien als een belangrijk nevendoel van het grondbeleid van overheden.

of recreatieve betekenis. Deze moeten tot uitdrukking komen in het ruilplan en worden door het college op hun merites beoordeeld.

Het ruilplan is een cruciaal onderdeel van de subsidieaanvraag. Zo'n plan kan worden opgesteld door de kavelruilcoördinator die tenminste tot en met 31 december 2020 in opdracht van LTO Noord in Midden-Delfland actief is. De initiatiefnemers kunnen ook zelf een ruilplan opstellen, al dan niet met behulp van een externe deskundige. De gemeente Midden-Delfland hecht bij de beoordeling van de aanvragen om subsidie te allen tijde veel waarde aan het oordeel van deze kavelruilcoördinator. Voor subsidie komen alleen maatregelen in aanmerking die onderdeel vormen van het ruilplan.

Subsidiabele kosten zijn de kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van kavelruil, zoals makelaars- en taxatiekosten, kosten voor het inschrijven in het kadaster. Tevens komen in aanmerking kosten die gemaakt worden voor werkzaamheden ten behoeve van kavelaanvaarding. Kavelaanvaardingswerken zijn werken die uitgevoerd moeten worden om de toegedeelde grond en de ingebrachte grond onderling (in waarde) vergelijkbaar te maken. In bijlage 2 van de subsidieregeling staan de uitgangspunten waaraan deze werken moeten voldoen om voor subsidie in aanmerking te komen. De gedachte hierachter is dat begunstigden met elkaar willen kavelruilen op voorwaarde dat de condities op de toegedeelde percelen van tenminste dezelfde kwaliteit zijn als de ingebrachte percelen.

De subsidieregeling heeft nadrukkelijk het karakter om de kosten voor incidentele en éénmalige investeringen te subsidiëren. Het idee hierachter is dat na de investering zowel het bedrijf als het landschap er duurzamer op zijn geworden, waarmee de maatschappelijke 'winst' van de investering van publieke middelen zich als het ware terugbetaalt. Het is niet de bedoeling van deze subsidieregeling om kosten te subsidiëren die alleen samenhangen met het versterken van de bedrijfsvoering. Om die reden komen ook alleen noodzakelijke kavelaanvaardingswerken in aanmerking voor subsidie. Van de subsidiabele kosten voor kavelaanvaardingswerken wordt ook slechts een deel vergoed, omdat ervan uit wordt gegaan dat met de ruilverkaveling inclusief de kavelaanvaardingswerken ook een bedrijfseconomisch belang wordt gediend.

Artikelsgewijze toelichting, voor zover noodzakelijk, op de Subsidieregeling 'Verkavelen voor een landschap met kwaliteit – Midden-Delfland 2019-2022'

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Dit artikel omschrijft een aantal begrippen die in de regeling worden gebruikt. De belangrijkste:

- agrarische grond: de te ruilen percelen moeten agrarisch worden gebruikt, in termen van voederwinning en/of beweiding. Dat wil zeggen grond die in gebruik is als gras- of maïsland en waar wordt beweid met vee of waar voedergewassen worden geoogst. Dit kan zijn grond met een (conform het vigerende bestemmingsplan) agrarische bestemming, maar ook grond met een natuur- of recreatiebestemming die agrarisch wordt gebruikt;
- grondgebonden: De gemeente streeft na dat deze regeling ten goede komt aan de grondgebonden (rond)veehouderij in Midden-Delfland. Daarom moet in het ruilplan minimaal één grondgebonden agrarisch bedrijf deelnemen.
- Landbouwwijstellingsverordening (LVV): subsidie onder deze regeling kwalificeert als staatssteun. Onder de LVV kan deze steun rechtmatig worden verstrekt, mits wordt voldaan aan de algemene, procedurele en relevante specifieke vereisten.
- overige grond: in sommige gevallen kan ook andere grond, niet zijnde agrarische grond, in het ruilplan worden betrokken. Dit kan alleen als deze grond onmisbaar is om de kavelruil te laten slagen. Dit moet in het ruilplan aannemelijk worden gemaakt.
- werkingsgebied: Het werkingsgebied van het IODS-programma komt overeen met het voormalige werkingsgebied van de Reconstructiewet Midden-Delfland en de Groeneveldse Polder. De subsidieregeling maakt onderdeel uit van het IODS-programma. Het werkingsgebied van deze regeling is dan ook gelijk aan het werkingsgebied van het IODS-programma. Ten behoeve van het faciliteren van de ondernemers binnen de doelgroep, kan het in bepaalde gevallen noodzakelijk zijn ondernemers van buiten het werkingsgebied in aanmerking te laten komen voor subsidie volgens deze regeling. Nadat het college dit als zodanig heeft bepaald en is vastgesteld in het ruilplan, kunnen ook deze laatstgenoemde ondernemers in aanmerking komen voor een subsidie.

Artikel 2 Doelstelling

Deze doelstellingen zijn gebaseerd op de hoofddoelstellingen van het IODS-kwaliteitsproject 'Groen Ondernemen, een nieuwe landbouw', genoemd in de intentieverklaring Grondinstrument van december 2010, ondertekend door de provincie Zuid-Holland, LTO Noord, afdeling Zuid-Holland en de gemeente Midden-Delfland. Deze hoofddoelstellingen zijn in overeenstemming met de gebiedsvisie Midden-Delfland®2025. Zie de algemene toelichting voor een nadere toelichting op de achtergronden.

Artikel 4 Activiteiten

De kavelaanvaardingswerken komen pas in aanmerking voor subsidie als het een voorwaarde is om een vrijwillige kavelruil te realiseren. Dus los van vrijwillige kavelruil worden er geen kavelaanvaardingswerken gesubsidieerd.

Artikel 5 Doelgroep

Al heeft de subsidieregeling natuurlijk de grondgebonden agrarische sector voor ogen, is er een ruime doelgroep voor het verstrekken van subsidie. In veel gevallen zijn ook particulieren betrokken die geen agrariërs zijn of verpachtende organisaties (zoals bijvoorbeeld diaconieën). Om voor subsidie in aanmerking te komen moet er wel minimaal één grondgebonden agrarisch bedrijf deelnemen aan de ruil.

Artikel 6 Staatssteun

Subsidie onder deze regeling kwalificeert als staatssteun. Onder de LVV kan deze steun rechtmatig worden verstrekt, mits wordt voldaan aan de algemene, procedurele en relevante specifieke vereisten. Op diverse plekken in de regeling werken deze bepalingen door. Artikel 6 vermeldt de basis. Daarnaast leggen artikelen 8, 9 11 en 13 de noodzakelijke verbindingen naar deze dwingende Europese regelgeving.

Artikel 7 Aanvragen van subsidie

Bij de aanvraag om subsidie moet duidelijk zijn waarvoor subsidie wordt aangevraagd en dat alle deelnemers ook akkoord zijn met de ruil onder de voorwaarden die zijn afgesproken.

Artikel 8 Subsidiabele kosten vrijwillige kavelruil

De subsidiabele kosten zijn heel duidelijk toe gespist op het werk dat bij een vrijwillige kavelruil komt kijken. Er zijn diverse kosten die niet subsidiabel zijn, omdat ze de verantwoordelijkheid zijn of blijven van de eigenaar of verkrijgen. Voorbeelden zijn het bijschrijven in het pachtregister, betalen van overdrachtsbelasting, beschrijven van erfenissen en dergelijke.

Deze subsidieregeling voorziet in geen enkel geval in het subsidiëren van kosten die gepaard gaan met het overdragen of verhandelen van betalingsrechten, dus ook niet in het geval dat de aanvrager de in het ruilplan opgenomen grond zou willen benutten voor het vestigen, c.q. verzilveren van betalingsrechten.

Artikel 9 Subsidiabele kosten kavelaanvaardingswerken

De subsidiabele kosten worden beperkt tot de werkzaamheden die zijn genoemd in bijlage 2, die in het ruilplan zijn benoemd én die plaatsvinden op agrarische grond.

Artikel 10 Toetsingscriteria

Het ruilplan moet bijdrage aan de doelstellingen die in artikel 2 zijn benoemd. Wat betreft de verbetering van de agrarische structuur is dat te toetsen aan het vergroten van huiskavels van agrarische bedrijven, het verminderen van het aantal veldkavels of het concentreren van veldkavels. De bijdrage aan het versterken van landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden is wat minder limitatief te benoemen. In het artikel worden voorbeelden genoemd, maar mogelijk blijken er uit een kavelruil nog meer of nog andere versterkingen.

Artikel 11 Hoogte subsidiebedrag en voorschot

Een hogere subsidie dan € 32.000,- per aanvrager of begunstigde is in bepaalde gevallen mogelijk (bijvoorbeeld bij een gezamenlijke aanvraag van meerdere grondgebruikers). De gevraagde bijdrage moet dan in de aanvraag worden beargumenteerd. Uiteindelijk beslist het college of een hogere subsidie gerechtvaardigd is of niet.

Artikel 13 Verplichtingen en verantwoordelijkheid van de subsidieontvanger

De gemeente moet een controlemogelijkheid hebben om subsidievaststelling te kunnen doen. Bij subsidiebedragen vanaf € 60.000,- moet de gemeente bepaalde gegevens van de subsidie en de subsidieontvanger publiceren. De ontvanger is dan verplicht tot medewerking aan de publicatie van die gegevens.